
alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 44 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE DE 1999

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm. 44

Segona època, desembre de 1999

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: 971 76 07 62
Fax: 971 76 19 52

Portada: Kirstine Kammerer
Maquetació
i impressió: Gràfiques Marín

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

El present bloc el conformen dos articles: "Anàlisi del procés d'inserció d'un grup de perceptors de la Renda Mínima d'Inserció (RMI)", de Carme Nadal, responsable del seguiment d'aquesta, i "Propostes d'actuació per a la reformulació del Suport Transitori Comunitari/Renda Mínima d'Inserció", d'Andreu Horrach i Josep Quevedo, tècnics del Consell de Mallorca que treballen directament o indirecta amb dita prestació.

Del primer article, cal dir que el podem entrunyellar amb altres dos que ha publicat en aquesta revista la seva autora, en concret "Situació de necessitats i inseribilitat dels perceptors de la renda mínima d'inserció. (Juliol-desembre 1997) en el número 41, i "Situació de necessitats i inseribilitat dels perceptors de la renda mínima d'inserció (RMI). (juliol-desembre 1998)" en el número 43. Aquests dos articles preparen el que avui presentam i li donen continuïtat en el temps. En ell, l'autora ens planteja les tasques realitzades per a l'entrenament dels usuaris de la RMI en la recerca i manteniment de treballs normalitzats, i de la inserció d'aquests usuaris en el món laboral via les empreses d'inserció.

El segon article és una reflexió en veu alta dels dos tècnics del Consell quant a l'anàlisi de les actuals mancances que porta encara aparellades aquesta prestació i que desemboquen en un seguit de propostes que van des del que pensen els autors que haurien de ser les responsabilitats de les diferents institucions implicades -des del Govern espanyol fins als Consells passant pel Govern de les Illes Balears- fins a la proposta de com haurien d'estar estructurades les empreses en el mercat de l'ocupació que reproduïxen parcialment de les "Bases para el desarrollo de estructuras de inserción por lo económico en la Comunidad de Madrid", que poden ajudar a estructurar i reformular el futur d'aquesta prestació.

ANÀLISI DEL PROCÉS D'INSERCIÓ D'UN GRUP DE PERCEPTORS DE LA RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ (RMI)

Carme Nadal,

treballadora social responsable del seguiment de la RMI.

Consell Insular de Mallorca

1. PRESENTACIÓ

Des de la modificació de les Bases Reguladores de la Renda Mínima d'Inserció que entraren en vigor el mes de juliol de 1997, s'ha fet un esforç, des de l'Equip d'Inserció Social, per tal de conèixer les característiques sociodemogràfiques, les possibilitats d'inserció laboral i les situacions de necessitats dels beneficiaris de la prestació (veure el número 43 d'aquesta revista).

Continuant en el projecte de seguiment individual-familiar de la inserció dels beneficiaris de la RMI i fent referència a un dels seus objectius generals que diu: "Avaluar la inserció social i laboral del perceptors", s'ha realitzat la primera activitat d'avaluació de la inserció, a través d'una experiència pilot amb 70 expedients, tenint en compte tres moments:

- A l'inici de la prestació, amb el full de valoració de la situació de necessitat que s'acompanya a la sol·licitud.
- Al sis mesos, quan es presenta el full de seguiment per sol·licitud de pròrroga.
- Als dotze mesos, quan es presenta el full de seguiment amb la valoració final de la prestació.

Aquests 70 expedients s'han de situar en el període de gener a juny de 1998 i són els que han percebut la RMI durant dotze mesos i que tenen una valoració final realitzada pel treballador social instructor.

La gestió dels expedients en aquest període de temps es resumeixen en les següents taules:

GESTIÓ DELS EXPEDIENTS APROVATS DE GENER A JUNY DE 1998

MESOS	APROVATS		PRORROGATS		NO PRORROGATS	
	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Gener	33	14,22	16	12,69	17	6,03
Febrer	46	19,82	26	60,63	20	18,86
Març	41	17,67	22	17,46	19	17,92
Abril	51	21,98	28	22,22	23	21,69
Maig	39	16,81	22	17,46	17	16,03
Juny	22	9,48	12	9,52	10	9,43
TOTAL	232	100	126	54,31	106	45,68

MESOS	EXTINCIONS		S. TEMPORALS		REINICIS	
	Nre.	%	Nre.	%	Nre.	%
Gener	7	17,50	7	14,63	1	7,14
Febrer	4	10,00	10	24,39	3	21,42
Març	8	20,00	7	17,07	1	7,14
Abril	12	30,00	6	14,63	4	28,57
Maig	7	17,50	7	17,07	2	14,28
Juny	2	5,00	5	12,19	3	21,42
TOTAL	10	100	41	100	14	100

Dels 126 expedients prorrogats, 104 han percebut la prestació durant dotze mesos i d'aquests s'han presentat 70 fulls de seguiment valorant el procés final que són els que s'analitzen en aquest estudi.

S'ha de tenir en compte, quant als totals, que hi ha extincions, suspensions temporals i reinicis que es realitzen abans o després de les pròrrogues, i es repeteix el recompte dels expedients; per tant, els percentatges no són del total d'aprovats.

S'han de fer diverses aclaracions prèvies: una és que les dades analitzades en aquest estudi són les que indiquen els treballadors socials d'atenció primària, instructors de la RMI; per tant, la tasca que ha realitzat l'Equip d'Inserció ha consistit a ordenar, analitzar i presentar les dades per tal de donar-les a conèixer. Una altra qüestió que ha de quedar prou clara és que possiblement aquest estudi de 70 casos no sigui extrapolable a tots els perceptors de la RMI; és, en tot cas, una primera aproximació, evidentment amb la intenció d'ampliar-la. I una tercera qüestió seria la d'aclarir quan s'utilitza el terme beneficiaris, quan el de perceptors i quan el d'expedient.

- **Expedient** és la concessió i el seu procés de gestió.
- **Perceptor** fa referència exclusivament al sol.licitant (i no a la unitat familiar en el seu conjunt)
- **Beneficiaris** fa referència a la unitat familiar i que afecta el conjunt i no només el perceptor.

2. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DELS PERCEPTORS

- Hi ha més dones perceptores de la RMI (82,9%) que homes (17,1%).
- El 50% dels homes perceptors tenen entre 46 i 65 anys; quant a les dones, en aquest interval d'edat només representen el 12,1%. Entre 15 i 35 anys, els homes representen el 16,6%, mentre que les dones suposen el 63,8%.
- Entre les dones, l'estructura familiar més freqüent (89,6%) és la de la família monoparental i entre els homes destaca l'unipersonal en un 50%.

Dels 70 perceptors, 56 (80%) tenen fills menors al seu càrrec, amb un total de 133 fills que significa una mitjana de 2,37 fills per perceptor. Les dones que assumeixen càrregues familiars elles soles són 36, amb un total de 80 fills. Les famílies nombroses són 24.

- La majoria dels perceptors no tenen estudis, per tant, l'índex d'analfabetisme i sense estudis és alt.
- Les dones perceptores són més actives econòmicament que els homes, malgrat sigui en ocupacions irregulars. En canvi, els homes han tingut, amb diferència,

més contractes laborals i han cotitzat molts més anys que elles. Destaca que el 37,93% de les dones no han estat, ni estan, afiliades a la Seguretat Social. Són altes les xifres d'inactivitat laboral d'ambdós sexes.

- El 37% dels perceptors tenen problemes de salut que els dificulta la incorporació al mercat laboral. Entre els homes, representen els 50% i entre les dones el 34,48%. Respecte al tipus de problemes, són les deficiències físiques i sensorials, les malalties mentals i les malalties orgàniques les que es donen en major freqüència.

3. INSERIBILITAT I SITUACIONS DE NECESSITAT

En aquest apartat s'analitzen les dades d'inserció i de situació de necessitat dels perceptors.

3.1. Possibilitat d'inserció laboral

Tant a l'inici de la prestació com a la sol·licitud de pròrroga i a la valoració final del procés, s'han d'indicar les possibilitats d'inserció laboral dels perceptors. A la taula següent s'assenyalen alguns dels valors agrupats. Així, dins "**Pot accedir a un treball amb un procés previ**" s'inclou la recuperació social i de salut, i la necessitat de formació. En el valor "**Desenvolupa un treball**", s'inclou el normalitzat i l'irregular.

POSSIBILITATS D'INSERCIÓ	INICI		6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%	Nre	%
No pot accedir a un lloc de treball	10	14,3	6	8,6	6	8,6
Pot accedir a un lloc de treball amb procés previ	39	55,7	47	67,1	46	65,7
Pot accedir a un lloc de treball normalitzat	15	21,4	11	15,7	13	18,6
Desenvolupa un treball	6	8,6	6	8,6	5	7,1
TOTAL	70	100	70	100	70	100

La freqüència més alta, en els tres moments del procés, és la dels perceptors que "**poden accedir a un lloc de treball previ un procés de recuperació social, de salut o de formació**", si bé, en nombres relatius hi ha una diferència de 7 punts entre l'inici i el final. Seguidament, hi ha els que "**poden accedir a un treball**", que és el segon quant a freqüència i amb poques diferències entre els tres moments. S'allunyen els dos valors dels que "**no poden**" i els que "**treballen**" amb molta diferència.

Analitzant el procés, es pot dir que disminueixen els que "**no poden accedir a un lloc de treball**" i es mantenen els que "**treballen**" (excepte un que realitzava un treball irregular i per problemes de salut ho ha deixat). També disminueixen els que "**poden accedir a un treball**", per tant, els que augmenten són els que "**necessiten procés previ**". Dins aquesta agrupació s'ha de dir que es mantenen els que tenen "**problemes de salut**", disminueixen els que tenen una "**problemàtica social greu**" i en canvi augmenten considerablement els que necessiten "**formació**".

3.2 Situacions de necessitat/problemàtica social

A la taula següent es donen a conèixer les situacions de necessitat i problemàtica social dels perceptors i de les seves famílies.

NECESSITATS/PROBLEMÀTIQUES	INICI	6 MESOS	12 MESOS	TOTAL
Convivència personal/familiar	75	82	51	208
Dificultats d'integració social	87	96	25	208
Manca de mitjans de subsistència	74	101	21	196

A nivell de totals no hi ha diferències entre les tres grans necessitats i/o problemàtiques; sí en canvi HI HA DIFERÈNCIA EN EL TEMPS, ja que disminueixen les necessitats econòmiques a mida que la RMI pot cobrir les necessitats bàsiques. Les dificultats d'integració i les de convivència van disminuint a mida que es treballen aquestes dificultats.

A continuació, i de cada bloc, s'enumeren els valors que han presentat majors freqüències:

1. Convivència personal familiar:
 - Dificultat d'algun membre de la família
 - Deteriorament de les relacions familiars
 - Pare-mare fadrí-na
 - Viduïtat
 - Separació-divorci
 - Problemàtica relacional de la parella
 - Família multiproblemàtica
 - Abandonament de la llar del pare/mare
 - Soledat-aïllament
2. Dificultats d'integració social:
 - En tots els aspectes
 - Aturats de llarga durada
 - Manca de formació professional
 - Problemes d'adaptació a la feina
 - Dèficits culturals
 - Malalts psiquiàtrics
3. Manca de mitjans de subsistència:
 - En tots els aspectes
 - Desnonament i deutes de lloguers
 - Impossibilitat d'abonar les despeses del lloguer
 - Condicions d'inhabitabilitat
 - Ingressos insuficients

Quan s'analitza en detall el procés de la detecció de necessitats registrades pels treballadors socials, es veu que a l'inici de la prestació hi ha la tendència a registrar problemàtiques més globals i al final del procés s'identifiquen les necessitats i problemàtiques més específiques.

4. PROCÉS D'INTERVENCIÓ/INSERCIÓ DESENVOLUPAT AMB ELS PERCEPTORS I LES SEVES FAMÍLIES

En aquest apartat s'analitzen les variables que consten als fulls de seguiment i es comparen les dels sis mesos amb les dels dotze mesos.

4.1. Nivell de treball realitzat

En aquest apartat s'han tingut en compte tres nivells, descartant el de la derivació a altres serveis, ja que es contempla a un altre apartat d'aquest estudi. Les freqüències en cada nivell es poden contemplar en la següent taula:

NIVELLS	SIS MESOS		DOTZE MESOS	
	Nombre	%	Nombre	%
Seguiment administratiu	4	5,7	6	8,6
Seguiment social bàsic	37	52,9	24	48,6
Tractament social intensiu	29	41,4	30	42,9
TOTAL	70	100	70	100

Com es pot veure, el nivell de **seguiment social bàsic**, tant en els sis com en els dotze mesos, és el que presenta major freqüència, seguit del **tractament social intensiu**, amb molt poca diferència.

Es detecta a nivell de totals pocs desplaçaments entre els 6 i els 12 mesos, ja que augmenta en dos el **nivell administratiu**; en canvi baixa, amb un poc més de diferència, en el **bàsic** i en l'**intensiu** n'augmenta un.

S'han analitzat els canvis de nivell que no es detecten a la taula, ja que una cosa són els nombres totals i l'altra els processos individuals:

- El canvi del **nivell administratiu al del social bàsic** que s'han produït en dos casos, ho són pel fet que en cobrir la necessitat econòmica mínima amb la RMI, ha permès que a la segona etapa es poguessin començar a treballar altres aspectes com la salut, l'escolarització, etc.
- El canvi del **nivell social bàsic a l'administratiu** es produeix en quatre casos. Tres d'ells tenen problemes greus de salut i no es poden inserir laboralment i en no poder treballar altres aspectes, es baixa el nivell i es fa únicament el seguiment de la RMI com a prestació. Hi ha un cas que ha aconseguit un treball irregular continuant amb l'assistència a un programa de la RMI i es fa un seguiment mínim.
- Els casos que passen del **seguiment social bàsic al tractament intensiu** són 6. A cinc casos, després d'una primera etapa que es valora positivament, s'acorda treballar més aspectes: tractament de l'alcoholisme, salut, etc. Però un d'ells, en finalitzar, no s'ha treballat amb la intensitat que es pretenia. Hi ha un cas que és un error de transcripció, ja que es continua treballant al mateix nivell.
- Del **treball intensiu es passa al seguiment social bàsic** en 5 casos: a quatre casos s'estabilitza la situació pel fet de cobrar la RMI i haver resolt positivament molts dels aspectes treballats i la valoració del treballador social és positiva. Només un cas abandona el tractament amb el Servei d'Infància i Família (SIF) i es valora negativament el procés.

4.2. Àrees de treball

Al fulls de seguiment es contempla la possibilitat de donar a conèixer el treball que s'ha realitzat a les diferents àrees i no només la inserció laboral. Ens interessa conèixer la seva freqüència, que s'especifica en aquesta taula i on el total no correspon als 70 expedients, ja que es poden treballar les 10 àrees al mateix temps. Així, s'especifica el nombre de vegades que apareix, com àrea treballada, en cada beneficiari, no només amb el perceptor.

ÀREES DE TREBALL	SIS MESOS		DOTZE MESOS	
	Nre	%(70)	Nre	%(70)
Habilitats socials	36	51,4	24	48,6
Salut	33	47,1	37	52,8
Formació per al treball	31	44,4	29	41,4
Dinàmica familiar	27	38,6	28	40,0
Escolarització de menors	27	38,6	23	33,1
Acompanyament social	26	37,1	19	27,1
Accés a lloc de treball	17	24,3	20	28,6
Habitatge	14	20,0	19	27,1
Temps lliure	10	14,3	12	17,1
Educació d'adults	9	12,8	8	11,4

Es pot veure com als sis mesos les **habilitats socials**, la **salut** i la **formació per al treball** són les àrees que més es treballen, amb poca diferència entre elles. Posteriorment, hi ha un segon bloc com són la **dinàmica familiar**, l'**escolarització dels menors** i l'**acompanyament social** en les que també hi ha poca diferència entre si. I el tercer bloc que correspon a l'**accés al lloc de treball**, l'**habitatge**, el **temps lliure** i l'**educació d'adults** que s'allunyen del primer bloc quant a freqüència.

Als dotze mesos, en el primer bloc hi ha l'àrea de **salut** seguida d'**habilitats socials**; el segon bloc la **formació per al treball**, la **dinàmica familiar** i l'**escolarització dels menors**, mentre que l'**accés al treball**, l'**acompanyament social** i l'**habitatge** presenten les mateixes freqüències. En canvi el **temps lliure** i l'**educació d'adults** formarien el quart bloc amb diferència sobre els altres.

A continuació s'ha fet una taula en la que s'indica el nombre d'àrees que es treballa en cada cas

NOMBRE D'ÀREES	6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%
1	9	12,8	16	22,85
2	19	37,14	14	20,00
3	16	22,85	16	22,85
4	12	17,14	10	14,28
5	11	15,71	8	11,42
6	3	4,28	6	8,57
TOTAL	70	100	70	100

El fet que es treballi amb tantes àrees al mateix temps és un tema que s'hauria d'analitzar amb més detall pel fet de ser un període de temps molt curt.

4.3. Programes, activitats d'inserció i altres intervencions

Es donen a conèixer l'assistència a programes d'inserció a càrrec de la RMI, altres activitats d'inserció, així com intervencions terapèutiques, rehabilitadores, etc., en tres taules diferents.

4.3.1. En aquest cas es fa referència a l'assistència a programes d'inserció a càrrec de la Renda Mínima d'Inserció.

PROGRAMES	6 MESOS	12 MESOS
Feim Camí - Alcari	4	3
Treball domèstic - Aula Cultural	5	4
Manteniment/neteja - INTRESS	2	1
Motivació - INTRESS	5	7
T.J. Barceló - Càritas	4	3
Pis Petit - Càritas	2	1
Taller Verge de Lluc - Càritas	5	5
Neteja Industrial - IReS	3	3
«Urban» - Ajuntament de Palma - L. II	2	3
Reciclatge Deixalles - L. II	0	1
Federació d'Associacions de Veïns	1	0
Neteja - INTRESS - Matratxí	4	3
Vidauba - Càritas - Manacor	3	3
Reciclatge - Deixalles - Felanitx	1	1
TOTAL	41 (58,6%)	38 (54,5%)

- Hi ha quatre casos que als 12 mesos canvien de programa.
- Hi ha dos casos que no anaven a cap programa als 6 mesos i s'incorporen als 12 mesos.
- Hi ha 4 casos que deixen d'anar a programes tots per motius de salut

4.3.2. Altres programes-activitats d'inserció

Indistintament que assisteixin a programes d'inserció subvencionats per la renda mínima, els perceptors han realitzat altres programes i activitats també d'inserció, tal com es dona a conèixer a la següent taula:

ALTRES PROGRAMES	6 MESOS	12 MESOS
Programa Preparadors laborals	2	3
G. Orientació laboral	0	2
S. Orientació laboral	4	2
Altres	3	4
TOTALS	8	11

- *Altres:* fa referència a borses de treball, tallers de recerca de feina, cursos de formació, etc.

4.3.3. Intervencions

En aquest apartat s'inclouen aquelles intervencions fetes per serveis externs a l'atenció primària que estan relacionats amb el treball d'inserció dels beneficiaris de la RMI que donem a conèixer a continuació:

INTERVENCIONS	6 MESOS	12 MESOS
Equip d'Infància i Família	5	5
Tractament de toxicomanies	4	3
Tractament de salut	9	7
Tractaments psicològics	4	2
Grups d'autoajuda	1	1
TOTALS	23	18

4.4. Objectius: àrees de treball i grau d'assoliment

Per tal de descriure els objectius que s'han treballat amb els perceptors de la RMI i el seu grau d'assoliment s'ha elaborat la següent taula:

Objectius als 6 mesos

ÀREES DE TREBALL	GRAU D'ASSOLIMENT			TOTALS
	SI	NO	En procés	
Treball social	64	5	10	79
Educació	14	1	0	15
Ocupació / Formació	29	6	7	42
Altres	26	1	1	287
TOTAL	113	13	18	164

Objectius als 12 mesos

ÀREES DE TREBALL	GRAU D'ASSOLIMENT			TOTALS
	SI	NO	En procés	
Treball social	45	7	11	63
Educació	7	2	4	13
Ocupació / Formació	11	0	4	15
Altres	22	1	4	27
TOTAL	85	10	23	118

L'àrea en la qual es treballa més freqüentment amb els perceptors és la de treball social, tant en els 6 com en els 12 mesos, i amb un grau d'assoliment molt alt.

Als sis mesos, la segona àrea amb més freqüència és la de formació/ocupació, també amb un grau d'assoliment alt. I dins altres, que seria la tercera, en destaquen els aspectes de salut.

Als dotze mesos la segona àrea més treballada és la d'altres, on també la salut destaca per la seva freqüència.

En general, hi ha un alt grau de consecució dels objectius que s'han plantejat dins el programa de la RMI.

4.5. Valoracions

Els/les instructors/es han de valorar el procés d'intervenció amb els perceptors quan han sol·licitat la pròrroga i en finalitzar el procés. Aquesta valoració s'ha fet oberta, però una vegada analitzats tots els casos s'han elaborat els següents ítems:

- a) Molt negatiu, que fa referència als perceptors que no han participat en les activitats acordades en el contracte d'integració, els que abandonen intervencions terapèutiques o d'altres tipus d'activitats acordades prèviament.
- b) Negativa, fa referència a l'actitud passiva dels perceptors de cara a resoldre les seves necessitats o problemes, encara que compleixin qualche objectiu o realitzin qualche activitat; per tant, no s'ha produït cap canvi.
- c) Sense canvis, situacions on hi ha hagut una interrupció del procés de treball per qualche motiu aliè al perceptor: embaràs, accident, malaltia o agreujament de les problemàtiques psicosocials, sobretot les relacionals (parelles, fills amb problemes, etc.).
- d) Positiva és quan l'actitud és bona, encara que el resultat no sigui òptim; els perceptors han realitzat les activitats acordades, però el treballador social considera que encara es podria avançar un poc més en altres àrees.
- e) Molt positiva, s'han acomplert els objectius assenyalats, s'han realitzat les activitats acordades, valorant una actitud positiva dels perceptors que vulguin sortir de la situació de necessitat/problema.

Així, s'han obtingut les següents freqüències dels valors:

VALORACIÓ	6 MESOS		12 MESOS	
	Nre	%	Nre	%
Molt negativa	1	1,4	3	4,3
Negativa	0	0	4	5,7
Sense canvis	22	31,4	20	28,6
Positiva	33	47,1	25	35,7
Molt positiva	14	20,0	18	25,7
TOTAL	70	100	70	100

La valoració positiva és la que presenta la major freqüència en els dos períodes de temps, que juntament amb el valor "Molt positiva" suposen aproximadament el 60%.

Posteriorment, "Sense canvis" suposen un 30%, índex bastant alt per ser sense canvis, i en canvi els "Negatiu" i els "Molt negatiu" són molt baixos.

4.6. Sol·licituds de renda mínima anteriors i posteriors

En aquest apartat s'analitzen individualment en cada cas el nombre de vegades que han percebut la Renda Mínima d'Inserció, abans i després del període de gener a juny de 1998, motiu d'aquest estudi.

NOMBRE DE VEGADES	ABANS GENER-JUNY 98		DESPRÉS PERÍODE DE MANCA	
	Nre	%	Nre	%
Una	20	28,6	27	38,6
Dues	7	10,0	0	0
Pendent de documentació	0	0	2	2,9
Cap vegada	43	61,4	41	58,6
TOTAL	70	100	70	100

5.- CONCLUSIONS I PROPOSTES

5.1. Es destaca que els beneficiaris presenten problemes greus de salut, d'atur de llarga durada, de manca de formació, així com de qualificació professional, que els altres sistemes de protecció social no cobreixen i que accedeixen a la RMI per la manca d'altres recursos. Que tot i així, l'estada en aquest programa ha permès treballar altres necessitats i/o problemes dels quals és difícil, per part del treballador social, conèixer si són causa o símptoma de tot un procés de deteriorament físic, psíquic o social. Aquest tema s'hauria de treballar amb l'atenció social primària per tal de precisar en els diagnòstics psicosocials dels beneficiaris.

5.2. A mida que les necessitats bàsiques i mínimes es cobreixen (encara que insuficientment per a les famílies nombroses), mitjançant els diferents instruments i recursos del programa de la renda mínima com són: els contractes d'integració, les entrevistes de seguiment, l'assistència als programes d'inserció, la valoració en els fulls de seguiment, etc., es van identificant necessitats i problemàtiques noves que permeten, dins el mateix marc, anar treballant-les més específicament. Així es demostra, tal com s'ha donat a conèixer en aquest estudi, que els serveis socials estan realitzant una tasca molt intensa i amb valoracions positives.

5.3. S'han detectat i identificat problemàtiques que s'han derivat a serveis especialitzats com són l'SMD, l'EIF, les USM amb els quals l'articulació i coordinació ha estat correcta i ha facilitat el treball social d'inserció.

5.4. En el temps que dura la prestació "dotze mesos" no és possible resoldre totes les necessitats i problemàtiques dels beneficiaris; en aquest sentit, s'hauria d'incidir sobre aquelles que fossin prioritàries.

5.5. Es fa necessari treballar amb l'atenció primària el tema específic d'inserció laboral; es troben buits importants, com per exemple, la manca de valoració de la vida laboral i la seva repercussió en el treball d'inserció.

5.6. S'hauran de millorar els procediments del registre d'informació, ja que hi ha casos on hi manca coherència entre l'inici, la sol·licitud de pròrroga i la valoració final. També s'ha de millorar el traspàs del cas entre els treballadors socials, ja que es detecten distorsions importants de criteris.

En general, com a treballadora social i responsable del seguiment de la RMI, consider que la prestació econòmica i tècnica està servint com a mitjà, com a instrument i recurs de l'atenció primària, que permet treballar més ordenadament,

així com més específica, les necessitats i problemes sociolaborals dels
perceptors i de les seves famílies. Així i tot, es pot millorar.

Palma, 26 de novembre de 1999